

92. SOHBET

Miladi Yıl ve Yılbaşına Müslümanca Bakış

YILBAŞI NEDİR VE HANGİ KÜLTÜRE AİTTİR?

Yılbaşı, temeli Hristiyan kültürüne ait bir uygulamadır ve tarih başlangıcı olarak kabul edilir. Tarihî gerçeklere uygun olmamasına rağmen yılbaşı Hz. İsa (as)'ın doğduğu gün olarak kabul edilmiştir. Çünkü Hristiyanlığın kimi mezheplerine göre Hz. İsa (as)'ın doğum günü 25 Aralık olarak kabul edilir. Öte yandan yılbaşlarında yapılan Noel Yortusu'na adı karıştırılan Noel Baba (Aziz Nichola, Santa Claus) ise, tarihi bir şahıs olarak bir Hristiyan azizidir. Zaman içinde bu şahsın tarihi kimliği değiştirilmiş ve onun adına birçok efsane uydurulmuş ve ilk defa da 17. sırada Almanya'da Noel Yortusuna karıştırılmış, daha sonra bu uygulama Hristiyan dünyasına yayılmıştır.

Müslümanlar ise, tarih başlangıcı olarak Peygamber Efendimiz (as)'ın hicret tarihini esas alan Hicri Takvimi kullanmışlardır. Ne var ki, Türkiye gibi bazı İslam ülkeleri 1 Ocak tarihini resmi yılbaşı olarak kabul etmişlerdir. Dolayısıyla biz bu tarihi "**Türkiye Devleti'nin resmî yılbaşı**" olarak kabul ederiz. Yoksa dinî yılbaşımız olarak kabul etmez ve yılbaşlarında yapılan uygulamaların İslam ve Müslümanları bağlamadığını kabul eder ve İslami kültürün bir parçası asla saymayız.

Manevî değerlerimize aykırı olarak, günümüzdeki yılbaşı gelenekleri ile, sanki bir başka hayat tarzı ile aynîleşiyor, o başka hayat tarzını, eğlenme şeklini hayatımıza yerleştiriyoruz. Yılbaşı vesilesiyle Allah ve Resulünün razı olmayacağı tavırların sergilendiği ortamlara yaklaşmamak, hiç değilse soğuk durmak gerekir. Yılbaşı gecesinin diğer gecelerden hiçbir ayrıcalığı olmadığı gibi, asla bu gece her şey mubahmış gibi de düşünülmemelidir. Tatil günü olması, televizyon, radyo ve internette aylar öncesinden başlayan, tüketime ve eğlenceye davet eden reklamlar, "**Aynısını yapmazsak, toplumun dışında kalırız**" hissini uyandırmaktadır. Şuurlu ve uyanık olmak ve böyle bir hisse kapılmamak gerekir. Gayri müslimlere ait örf, adet ve kimi geleneklerin aynı ile istenerek taklit edilmesini dinimiz hoş görmemiştir.

"Kim bir kavme benzerse o da onlardandır"

Bu anlamda

مَنْ تَشَبَهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ

"Kim bir kavme benzerse o da onlardandır"¹

¹ Süyuti, El-Camiu's Sagîr, H. No: 8593

hadis-i şerifi bunun delili olarak kabul edilmiştir. Dolayısı ile temeli Kur'an ve Sünnete dayanmayan ve yine bu iki temel kaynağımıza ters düşen gayri müslim inanç, amel, ahlaki uygulama vs. ne var ise bunlardan müslümanların uzak olması gerekir.

Ancak onlar gibi inanmadan ve kabullenmeden gayri Müslimlerin kendi hayatlarında değerli kabul ettikleri hususlarda sadece onlar adına tebrik ve temennide bulunulması konusunda, iyi komşuluk hakları ve sosyal hayatta beraber yaşama şartları dahilinde, sevinçlerini paylaşmak, onlara benzemek manasına gelmese gerektir. Nitekim onların nişan, düğün ve cenazelerine katılarak onlara saadet ve mutluluklar dilenmesi ve başsağlığında bulunulmasında bir sakınca yoktur. Efendimiz (as)'ın önünden geçen gayri müslim cenazesi için ayağa kalktığı bir vakiydir. Ayrıca gayri müslimlere selam verilmesi de bu konunun bir başka örneğidir. Bazı alimlerimiz, Kur'an-ı Kerim'de geçen

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا

“O çok merhametli Allah'ın (has) kulları onlardır ki yeryüzünde tevazu ile yürürler ve kendilerini bilmez kimseler kendilerine laf attığında (incitmeksizin) “selam” derler (geçerler)”² ayetiyle gayri müslimlere selam verileceğine hükmetmişlerdir. Usame (ra)'in rivayet ettiği şu hadis-i şerif de bu anlamda bir başka örnektir: “Rasûlullah içinde müslüman, müşrik, Yahudi ve putperestlerin bulunduğu bir topluluktan geçti ve onlara selam verdi.”³ Buradan hareket ettiğimiz zaman adımıza ulaşan yılbaşı tebriklerini bize verilen selam gibi kabul ederek, mesaj gönderen müslüman ise, gelecek 365 gününün hayırla geçirilmesine, gayri müslim ise, gelecek günlerin onun hidayetine vesile olması niyetiyle tebrik etmede bir sakınca olmamalıdır.

Şayet dikkatli ve duyarlıklı hareket etmez de bilinçsizce yılbaşı kutlamaya kalkışırsak inanç, ibadet, ahlak, kültür, sosyal ve iktisadî hayatımızla ilgili çeşitli zararlara uğramış oluruz.

Öncelikle İmanımıza zarar verir. Çünkü İslam Din'inde başkalarına özenmek, onların hal ve hareketlerini, tavır ve davranışlarını benimsemek, onları üstün görmek ve dost edinmek doğru değildir. Bunlar dinimizde hoş karşılanmamıştır. Nitekim Allah (cc), ayetlerde şöyle buyurmuştur:

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً وَيَحْذَرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ

“Müminler, müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesin ve onu her kim yaparsa Allah'dan ilişiği kesilmiş olur, ancak onlardan bir korunma yapmanız başkadır. Bununla beraber Allah sizi kendisinden korunmanız hususunda uyarır. Nihâyet gidiş Allah'adır.”⁴

² Furkan, 25:63

³ Müslim, Sahih, H. No: 3356, 4760 (Mektebetu Şamile)

⁴ Âl-i İmran suresi, 3:28

الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَبِئْتَعُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا

“Onlar, müminleri bırakıp kâfirleri dost ediniyorlar. Onların yanında izzet ve şeref mi arıyorlar? Halbuki bütün izzet ve şeref Allah'a aittir.”⁵

Bu ayetlere göre bir Müslüman, İslam’a aykırı pek çok adet ve eğlencenin sergilendiği bu tür geceleri kutlayamaz. Çünkü inancı buna müsaade etmez.

Bu tür kutlamalar, aynı zamanda iktisadi gücümüze zarar verir. Birilerini taklit etmeye başladığımız zaman bu tek bir sınırdan kalmaz. Zamanla onları bütün yönleriyle taklit etmeye başlarız. Halbuki onların kendilerine göre diktiği her elbise bize uymaz.

Lüks ve israf yarışına girdiğimiz zaman ekonomimiz bozulur. Yılbaşlarında ülke genelinde yapılan bir gecelik fuzuli masraflar hesap edildiğinde konu daha iyi anlaşılır. Müslümanın inancına göre israf, yasaklanmıştır ve ondan uzak durmamız emredilmiştir. Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor:

يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

“Ey Âdemoğulları! Her mescide gidişinizde güzel giysilerinizi giyin ve yiyecek için, fakat israf etmeyin, Çünkü Allah israf edenleri sevmez.”⁶

Yılbaşı kutlamaları sosyal hayatımızı da yaralar. Müslümanların kendilerine has bir kimliği ve kültürü vardır. Müslüman, kendine has kimliğiyle ayakta durur. İslam’ın dışındaki kültürlerle ne kadar kaynaşmaya uyuşmaya çalışsa da tamamen onlar gibi olmadıkça onlar, -fert olsun cemiyet olsun- Müslümanı bağına basmazlar. Konu şu meşhur ayette şöylece izah edilmiştir:

وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنَّ هُدَىٰ اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ وَلَئِنَّ آتِّبَعْتُ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

“Sen onların milletlerine tabi olmadıkça ne Yahudiler, ne de Hristiyanlar senden asla hoşnut ve razı olmayacaklar. De ki, gerçekten de Allah’ın hidayeti, hidayetini ta kendisidir. Şanıma hakkı için, sana vahiyle gelen bu kadar bilgiden sonra, kalkıp da onların arzu ve heveslerine uyacak olursan, sana Allah’dan ne bir dost bulunur, ne de bir yardımcı.”⁷

Ayet bu dinlere mensup olan insanlarla tamamen ilişkiyi kesmeyi bize ifade etmiyor. Ancak onların bize karşı yapılarını ve kanaatlerini belirtiyor. Biz elbette insani ilişkilerimizi devam ettireceğiz, buna tebliğ ve davet yönüyle de ihtiyacımız vardır. Ama inanç, ibadet ve ahlakımıza gelebilecek her türlü olumsuzluktan sakınmak suretiyle bunu yapacağız.

Noel ve yılbaşında sahnelenen en önemli çirkinliklerden biri de kadın erkek karışık bir şekilde yapılan oyun ve eğlencelerdir. İslam dini kadınlarla-erkeklerin karışık halde bulunmalarını da fuhuş ve zinaya sevk edecek tüm davranışları da yasaklamıştır.

⁵ Nisa sûresi, 4:28

⁶ A’raf suresi, 7:31

⁷ Bakara suresi, 2:120

“Zinaya da yaklaşmayın, çünkü o pek çirkindir ve وَلَا تَقْرَبُوا الرِّئَا إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا
 وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ”⁸ “Kötülüklerin (fuhşun) açığına da, gizlisine de yaklaşmayın.”⁹

Artık bu hükümler karşısında bir Müslümanın daha dikkatli olması ve bu geceye mahsus olan her türlü oyun ve eğlenceye karşı tavrını ortaya koyması gerekir. Yılbaşı gibi günah ve isyanın zirve yaptığı bu tür günlerde şu ilahi emirleri çok iyi kavramalıdır.

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَتَعَدَّ بَعْدَ الذِّكْرِ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

“Ayetlerimiz hakkında münasebetsizliğe dalanları gördüğün zaman hemen onlardan uzaklaş ki, ondan başka söze dalsınlar. Eğer şeytan bunu sana unutturursa hatırladıktan sonra hemen kalk, o zalimler topluluğuyla oturma.”¹⁰

Müslümanlar, bu gibi zamanlarda ortamın fitne ve fesat ateşinden bilhassa gençliği uzak tutması için alternatif programlara yönelmelidir. Son senelerde çok güzel bir tevafukla Mekke-i Mükerrerme'nin Peygamber Efendimiz (as) tarafından fethinin sene-i devriyelerinin kutlamaları bu gecede ihya ediliyor. Camilerimizin ve diğer sosyal hizmet veren birimlerimizin böyle programları yaygın hale getirmeleri son derece isabetli olur. Veliler olarak da bu programlara katılımcı olarak iştirak etmek suretiyle ailemizi, bilhassa gençliğimizi her türlü tehlikeden uzak tutma gayretinde olmalıyız.

Alınacak Dersler:

1. Yabancı kültürler kendi kültürümüze negatif etki ederler, dikkat etmek ve yılbaşı kutlamalarını ona göre değerlendirmek gerekir.
2. Dinimiz, her türlü İslami ve insani kültürel değerlere meşru çerçevede müsaade eder.
3. Aslolan yeni bir yıla adım atmak değil, aslolan geçmişin muhasebesini yaparak gelecek seneyi daha verimli bir şekilde değerlendirmek üzere bir program yapmaktır.
4. Meşru olan oyun ve eğlenceler müslümanlara yasak değildir. Ancak eğlenirken öğrenmeli ve güzelliklerin yayılması sağlanmalıdır.
5. Müslüman, zinadan, içkiden, kumardan ve şehevi duyguları uyandıran her türlü çirkinlikten beri olma gayreti içinde olmalıdır.

⁸ İsra suresi, 17: 32

⁹ En'am suresi, 6:151

¹⁰ En'am sûresi, 6:68

Bu Hafta

Bulduğunuz yerde konferans, seminer veya vaaz programı varsa ailecek oraya katılınız. Yoksa aile olarak Mekke'nin fethini anlatan bir kitaptan bu konuyu okuyunuz ve müzakere ediniz.